

BOŽSKÁ A ĽUDSKÁ PODSTATA PÍSMÁ (vrátane verbálnej inšpirácie) Ján Henžel

1. Kto je/sú autor/i Biblie?

Kresťania 1800 rokov považovali Bibliu za inšpirované Božie slovo. Vždy sa našli aj takí, ktorí toto spochybňovali, ale masívnejšie sa to deje až za ostatných 200 rokov. Biblia je Božie slovo. Ona sama hovorí: *Celé Písmo je Bohom vnuknuté (theopneustos=vydýchnuté) a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti, aby Boží človek bol dokonalý a pripravený na každé dobré dielo (2Tim 3:16-17)*. To znamená, že biblickí pisatelia napísali to, čo chcel Boh, aby písali. Preto tvrdíme, že čo Biblia hovorí, to Boh hovorí. B. B. Warfield pred 100 rokmi dokázal, že v Novej zmluve výraz „Písmo hovorí“ je to isté ako „Boh hovorí.“ Toto nazývame **verbálnou** inšpiráciou. To znamená, že Boh inšpiruje slová/text Písma.

Musíme však udržiavať napätie: Na jednej strane prijímame Bibliu ako Božie slovo. Na druhej strane keď ju čítame, stretávame sa aj s problémami (Ž 75:4 zem stojí na stĺpoch). Toto napätie vyjadrujeme dvojitým autorstvom Písma: Biblia je slovom Boha v slovách ľudí. Spája sa v ňom autorstvo Boha aj ľudí. Títo ľudia nie sú iba pisármi, ale skutočnými autormi. Preto sa domnievame, že kľúčom k správne názoru na Písmo je uchovávať **napätie medzi jeho Božskou a ľudskou stránkou**. Keď uvažujeme o inšpirácii Biblie, musíme rozlišovať medzi tým, **čo** je Biblia (Božie slovo) a **ako** bola konkrétna časť Písma napísaná (Izaiáš, Jeremiáš atď. Prijali prorocké výroky od Boha, Dávid prosí o odpustenie v Ž 51, Pavol reaguje na správy zo zborov).

2. Čo znamená „Božie slovo“?

Biblia je slovo Boha, ale slovo Boha nie je iba Biblia. Okrem Biblie je ním aj:

- Večné Slovo (Jn 1:1)
- Vtelené Slovo (Jn 1:14)
- Viditeľné slovo – sviatosť krstu a Večere Pánovej

3. Prečo máme považovať Bibliu za *Božie slovo*?

a/ Ježiš považoval Písmo (SZ) za autoritatívne slovo Boha, ktoré stojí nad ľudskou tradíciou a musí sa naplniť (Mt 19:4-5; Mk 7:13; 12:24; Lk 4:1-12; Jn 10:35).

b/ Učenie nz autorov (2Tim 3:16; 2Pt 1:20-21; Sk 1:16; Heb 3:7; 1Pt 1:10-12).

- ak sa Boh rozhodol poskytnúť autoritatívnu písomnú interpretáciu svojho zjavenia izraelskému národu, tak oprávnené sa domnievame, že neurobil menej pri svojom vrcholnom zjavení svojho Syna (Hb 1:1-2).
- Novozmluvní pisatelia si uvedomovali, že píšu Písmo.
- Pavlove listy sa už v NZ (2Pt 3:16) považovali za Písmo spolu so SZ.

c/ Tradícia a skúsenosť

- Do 19. storočia sa Biblia všeobecne považovala za inšpirované a neomylné Božie slovo.
- Svetové štatistiky aj sekulárni sociológovia svedčia, že kresťanská duchovnosť a rast sú priamo úmerné dôvere v Písmo ako Božiemu slovu.

Toto dokazuje, že Boh sám je oddaný svojmu Písmu, ešte aj keď niektoré cirkvi nie sú.

d/ Svedectvo Svätého Ducha. Primárnym základom našej istoty, že Biblia je Božím slovom, je Svätý Duch, ktorý k nám hovorí skrze slová Biblie, a ktorý nám otvára oči, aby sme videli, že to je Božie slovo.

4. Biblia je Božím slovom v slovách ľudí

Biblia je slovom Boha, ale aj slovami Izaiáša, Marka, Pavla a ďalších. Oni všetci sú *skutočnými* autormi, nielen pisármi, ktorí písali diktát. Biblia má božského Autora a ľudských autorov. To neznamená, že Biblia je zčasti Božím slovom a zčasti ľudskými slovami.

Nie je to ani tak, že Boh dával myšlienky a ľudskí autori formulovali slová. Aj slová sú od Boha: Pavol hovorí, že *hovoril, nie však naučenými slovami ľudskej múdrosti, ale tými slovami, ktoré učí Duch* (1Kor 2:13).

Zároveň však *celá* Biblia je ľudským slovom. Ešte aj porocké výroky uvedené *takto hovorí Hospodin*, sú napísané Jeremiášovým, či Ozeášovým štýlom. Na druhej strane *celá* Biblia je Božím slovom, dokonca aj nanajvýš „ľudská“ kniha Kohelet-Kazateľ. (plenárna inšpirácia)

Biblia teda nie je zčasti božská a zčasti ľudská, ale plne ľudská a plne božská (pozri Jer 1:1-2; Lk 2:22-23). B. B. Warfield toto dvojité autorstvo vysvetľoval pojmom *concursum* (=súbežnosť). Príklad: Boh dáva vieru, ale človek verí. Podľa Flp 2:12-13 my máme pracovať na svojej spáse, ale Boh pôsobí, že chceme i konáme.

Takže: Celá Biblia je Božím slovom – aj jej „najľudskejšie“ časti – a celá Biblia je napísaná ľuďmi – aj Božie výroky.

Preto musíme **veriť všetkému, čo vyučuje, poslúchať všetko, čo požaduje a dôverovať všetkému, čo prisľubuje** (*Vyznanie Viery CB, čl. 2*).

Namiesto záveru:

Ak kresťania žili 18 storočí s takýmto presvedčením o Biblii, tak prečo majú s týmto problém dnešní kresťania?

Aj ľudia, ktorí sa považujú za kresťanov, alebo aspoň za dedičov kresťanskej kultúry, prevzali ideológiu vedeckosti (scientizmu). Prejavuje sa to predovšetkým v dvoch smeroch:

1. Títo kresťania zavrhli predstavu, že svet a ich život je determinovaný osobným Bohom, ktorý nám v Biblii predstavuje seba a svoje zámery. Súčasný individualistický človek odmieta autoritu, ktorá je mimo neho. Sme determinovaní neosobnými génmi. Na túto neosobnú determinovanosť odpovedajú horúčkovitým presadzovaním ľudskej slobody. Tí, ktorí sú determinovaní svojimi génmi, si myslia, že oni tie gény dokážu determinovať. Je to absurdné, ale nič iné im neostáva, ak odmietnu zveriť svoj život Bohu, ktorý ich z lásky stvoril, z lásky vykúpil, s láskou ich prostredníctvom svojho slova vedie znova k sebe.
2. *Epistemologická skepsa*: Mnohí ľudia a všetci kresťania si do 18. st. uvedomovali, že všetko veľké a dôležité, čo vedia, im bolo zjavené – od Boha v Biblii. Od 18. st. sa zdroj poznania presunul na človeka a na metódy, ktoré na získavanie poznatkov používa. Aj skúmatelia Biblie si mysleli, že dôsledným používaním správnych metód (historických, kritických, literárnych, sociologických) spoznajú Pravdu, ktorá je v Biblii skrytá. Keďže sa toto nepodarilo vo vede všeobecne ani v teológii konkrétne, tak prevládla súčasná (postmoderná) skepsa: Ak nemôžeme poznať všetko a dokonale, tak vlastne nevieme nič. Preto je nezmyselné hovoriť o pravde – a najmä a absolútnej Pravde.

Ľudské poznanie je obmedzené našou konečnosťou a porušené naším hriechom. Iba Božie poznanie je absolútne (1Kor 13:9). On nám ani v Biblii nehovorí všetko, čo sa vedieť dá, ale všetko, čo sa vedieť má: *Skryté veci patria Hospodinovi, nášmu Bohu, ale veci zjavené naveky patria nám a našim synom, aby sme plnili všetky slová tohto zákona (Dt 29:28)!*

Odporúčaná bibliografia

ADAM, Peter. *Written For Us; Receiving God's Words in the Bible*. Nottingham: IVP, 2008. ISBN 978-1-84474-208-0.

BAUCKHAM, Richard. *Scripture and Authority Today*. Cambridge: Grove Books, 1999. ISBN 1-85174-405-3.

BEALE, G. K. Can the Bible Be Completely Inspired by God and yet Still Contain Errors? A Response to Some Recent "Evangelical" Proposals. In: *Westminster Theological Journal*. 2011, roč. 73, č. 1, s. 1 – 22. ISSN 00434388.

BERKOUWER, G. C. *Holy Scripture*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing, 1975. ISBN 978-0-8028-4821-5.

BLOMBERG, Craig. *Can We Still Believe the Bible?: An Evangelical Engagement with Contemporary Questions*. Grand Rapids, Michigan: Brazos Press, 2014. ISBN 978-1-4412-4564-9.

BROWN, Marshall T. Autorita Písma a dílo Ducha ve spisech Johna Owena. In: *Evangelikální Fórum*. 1999, č. 1, s. 81 – 100.

COWAN, Steven B., WILDER, Terry L. eds. *In Defense of the Bible: A Comprehensive Apologetic for the Authority of Scripture*. Nashville: Broadman & Holman Publishers, 2013. ISBN 1-4336-7678-8.

ČERNÝ, Pavel. Autorita Bible. In: *Evangelikální Fórum*. 1999, č. 1, s. 101 – 110.

DEINES, Roland. Did Matthew Know He was Writing Scripture? In: *European Journal of Theology*. 2013, roč. 22, č. 2, s. 101 – 109. ISSN 09602720.

DEYOUNG, Kevin. *Taking God at His Word: Why the Bible is Knowable, Necessary, and Enough, and What That Means for You and Me*. Wheaton, Illinois: Crossway, 2014. ISBN 978-1-4335-4243-5.

EDWARDS, Brian H. *Nothing but the Truth; The inspiration authority and hisotry of the Bible explained*. Darlington: Evangelical Press, 1993. ISBN 0-85234-305-1.

FRAME, John M. *The Doctrine of the Word of God*. Phillipsburg: P & R Publishing, 2010. A Theology of Lordship. ISBN 978-0-87552-264-7.

GRAVES, Michael. *The Inspiration and Interpretation of Scripture: What the Early Church can Teach us*. Grand Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 2014. ISBN 978-1-4674-4043-1.

HENŽEL, Ján. Biblia ako zmluvné zjavenie. In: PROCHÁZKA, Pavel. ed. *Principiálne východiská evanjelikálnej teológie : zborník prednášok z teologickej konferencie, konanej 1. marca 2006 v modlitebni Bratskej jednoty baptistov v Banskej Bystrici*. Banská Bystrica: ZEC vo vydavateľstve TRIAN, s r. o., 2006, s. 39 – 49. ISBN 80-88945-91-7.

HOLMES, Stephen R. Evangelical doctrines of Scripture in transatlantic perspective. In: *Evangelical Quarterl.* 2009, roč. 81, č. 1, s. 38 – 63. ISSN 00143367.

MARSHALL, Howard I. *Biblical Inspiration*. London: Hodder & Stoughton, 1982. ISBN 0-8028-1959-1.

PACKER, J. I. *Fundamentalism and the Word of God; Some Evangelical Principles*. Grand Rapids: Eerdmans, 1958. ISBN 0-8028-1147-7.

POHL, Adolf. *Warum ist die Bibel Gottes Wort*. Berlin: Ekelman, 1969.

SHEEHAN, Robert J. *Můžeme důvěřovat Bibli?; Dostatečnost, bezchybnost důvěryhodnost*. Roudnice nad Labem: Poutníkova četba, 2005. ISBN 80-903221-4-X.

WARD, Timothy. *Words of Life: Scripture as the Living and Active Word of God*. Nottingham: InterVarsity Press, 2009. ISBN 978-1-84474-207-3.

WARFIELD, Benjamin Breckinridge. *The inspiration and authority of the Bible*. London: Marshall, Morgan & Scott, 1959.

WENHAM, John W. *Christ and the Bible*. London: Tyndale, 1972. ISBN 0-85111-309-5.

WOODBIDGE, John D. *Biblical Authority; A Critique of the Rogers/McKim Proposal*. Grand Rapids: Zondervan, 1982. ISBN 0-310-44751-8.